

Dato 31.01.2013

Niels Rasmus Kallin Jensen

Tel. +45 78 41 2038

Niels.jensen@stab.rm.dk

J.nr. 1-30-71-06-V

Notat om mulighederne for at nedbringe ventetiden på høreområdet ved øget kapacitet.

Administrationen har undersøgt forskellige muligheder for at nedbringe ventetiden til høreapparatbehandling.

Høreapparatbehandling har flere led. Først skal borgeren til en speciallæge i øre-, næse-, halssygdomme for at få foretaget en høreundersøgelse. Hvis der konstateres høretab på et vist niveau, henvises borgeren til høreapparatbehandling. Næste trin er en undersøgelse, hvor der tages en høreprøve og aftryk til øreprop samt bestilles høreapparat, og derefter er det afsluttende besøg, hvor borgeren får udleveret og tilpasset høreapparat(er). Efterfølgende kan der være behov for et nyt besøg for at få justeret høreapparatet. Batterier til høreapparater udleveres gratis til borgerne.

Dette notat omhandler adgangen til høreapparatbehandling efter, at en speciallæge har henvist borgeren til den første undersøgelse. Det vil sige den ydelse, der omfatter høreprøve og aftryk til øreprop(er) samt efterfølgende udlevering og tilpasning af høreapparat(er).

1. Status vedrørende aktivitet, ventetid og økonomi

Aktivitet på høreområdet

I Region Midtjylland er der offentlige høreklivikker på Aarhus Universitetshospital, Regionshospitalet Holstebro og Regionshospitalet Viborg. Hertil kommer 2 mindre kommunale høreklivikker i Herning og Horsens Kommune, som er etableret i tilknytning til den kommunale høreomsorg ved ASV Horsens og CfK Herning.

Det fremgår af aktivitetstallene nedenfor, at der årligt behandles ca. 5.000 voksne på hospitalerne, og at aktiviteten på Aarhus Universitetshospital har været stærkt faldende frem til 2011 med en svag stigning i 2012.

Tabel 1. Aktiviteten på de regionale høreklinikker i Region Midtjylland (Antal behandlede voksne patienter)

Høreklinik	2008	2009	2010	2011	2012
Holstebro	1.778	1.624	1.946	1.868	2.109
Viborg	1.327	1.027	1.282	1.300	1.360
Aarhus	2.397	1.803	1.396	1.200	1.500
I alt	5.502	4.454	4.624	4.368	4.969

Kilde: Kortlægning af høreapparatområdet, Region Midtjylland, juni 2011.

På de kommunale hørecentre har der siden 1. februar 2011 været tilpasning og udlevering af høreapparater ved ASV Horsens og siden 1. maj 2012 ved CfK Herning. Der er kapacitet til ca. 40-50 høreapparatbehandlinger om måneden hvert sted.

Aktiviteten på de private høreklinikker kan Administrationen for nuværende kun belyse via de kommunale udgifter jævnfør nedenstående tabel 2. Som det fremgår, er den private andel af markedet steget fra 34 pct. i 2007 til 56 pct. i 2010. Administrationen har ikke nyere tal, men oplysninger fra kommunerne tyder på, at ca. 60 pct. af de udleverede høreapparater i dag udleveres fra private høreklinikker, og at den offentlige sektor bidrager med ca. 40 pct.

Tabel 2. Kommunernes samlede udgifter til høreapparater i 2007-10. (løbende priser i 1.000 kr.)

Udgifter	2007	2008	2009	2010
Udgifter i offentligt regi	56.142	66.190	65.739	68.717
Udgifter i privat regi	29.509	50.591	60.133	86.173
I alt	85.922	116.781	125.873	154.890
Andel i privat regi	34 pct.	43 pct.	48 pct.	56 pct.

Kilde: Kortlægning af høreapparatområdet, Region Midtjylland, juni 2011.

Ventetider på offentlig høreapparatbehandling.

Der er fortsat lange ventetider på høreapparatbehandling på de offentlige høreklinikker i Region Midtjylland, når det gælder behandling af ukompliceret høretab og udskiftning af høreapparat; jfr. nedenstående udskrift fra www.venteinfo.dk:

Udlevering af høreapparat (Audiologi) *

Behandlingssted	Første undersøgelse	Ambulant behandling
Høreklíník Holstebro, Øre-Næse-Hals Afdeling, Hospitalsenheden Vest, Region Midtjylland Opdateret 11.01.2013	16 uger	
Høreklíník, Viborg, Øre-, næse- og halsafdeling, Regionshospitalet Viborg, Skive, Region Midtjylland Opdateret 11.01.2013	45 uger	3 uger
Øre-, Næse- og Halskirurgisk Overafd. H, Aarhus Universitetshospital, Region Midtjylland <i>Opdateret 15.11.2012</i>	110 uger	4 uger

***) I bilag 1 til dette notat er der en samlet oversigt over ventetiderne på de offentlige høreklíníkker i hele landet.**

Den lange ventetid på 110 uger på Aarhus Universitetshospital er opbygget igennem flere år, fordi Audiologisk Klinik gennemfører en skarp prioritering til fordel for børn og patienter med komplicerede hørelidelser, som derfor kommer hurtigt til behandling. Der er aktuelt en venteliste på ca. 1.100 patienter, hvoraf ca. 600 patienter er henvist med lettere og ukompliceret høretab. Langt hovedparten af patienterne med ukomplicerede hørelidelser har hidtil valgt at få høreapparatbehandling hos en privat høreklíník med offentligt tilskud på 5.607 kr. pr. høreapparat. Efter at tilskuddet er blevet nedsat den 1. januar 2013 forventes det, at flere patienter vil søge offentlig behandling og udnytte det frie sygehusvalg til høreklíníkker med kortere ventetid. Der henvises til bilag 1, hvor der er en oversigt over ventetider på de offentlige høreklíníkker i hele landet.

På Høreklíníkken i Viborg er ventetiden på et halvt år vokset fra 25 uger til 45 uger, og på Høreklíníkken i Holstebro er der fortsat en ventetid på 16 uger.

Økonomi

Prisudviklingen på høreapparater og "Kulegravningsrapporten," som blev udsendt af Sundhedsministeriet og Socialministeriet i juni 2012 var baggrunden for regeringens finanslovsforslag om at nedsætte det offentlige tilskud til høreapparatbehandling fra de tidligere 5.607 kr. pr. høreapparat til 4.000 kr. for høreapparat til det første øre og 2.350 kr. for høreapparat til det andet øre; i alt 6.350 kr. mod de tidligere 11.214 kr. ved høreapparatbehandling på begge ører. Det offentlige tilskud er således opdelt med en takst på 2.000 kr. pr. høreapparat og en takst på 2.000 kr. for behandling på et øre og 2.350 kr. for behandling på begge ører.

Region Midtjylland vil ligesom de øvrige regioner blive kompenseret for merudgifter i forbindelse med omlægningen på høreområdet. Der skal forhandles om denne økonomi mellem Danske Regioner, Kommunernes Landsforening og Staten. Aktuelt er der ikke indledt konkrete forhandlinger, og den overordnede økonomi for DUT-reguleringen på høreområdet kendes derfor ikke.

Endvidere lægges der vægt på at fastholde den fælles indkøbsaftale, som Danske Regioner på vegne af de 5 regioner har indgået med Amgros, som har til formål at nedbringe prisen på høreapparater.

2. Muligheder for udbygning af kapaciteten

De hospitalsbaserede høreklিনikker vil være grundstammen i den offentlige høreomsorg, idet man her varetager alle opgaver på høreområdet incl. forskning og uddannelse. Mange borgere med ukompliceret høretab vil dog kunne behandles uden for hospitalsvæsenet. Med dette udgangspunkt beskrives nedenfor forskellige muligheder for at udvide kapaciteten. Mulighederne vil kunne kombineres eventuelt med en forskellig profil i den østlige og vestlige af regionen.

2.1 Udbygning af de regionale høreklিনikker

Der er 3 regionale høreklিনikker i regionen med placering på Aarhus Universitetshospital, Regionshospitalet Holstebro og Regionshospitalet Viborg. Der er mulighed for at udvide kapaciteten til høreapparatbehandling på de regionale høreklিনikker i Holstebro og Viborg. På Audiologisk Klinik i Aarhus er der ligeledes principielt mulighed for at udvide kapaciteten. Det vil dog medføre betydelige udfordringer for afdelingen, jfr. den nedenstående beskrivelse.

En udbygning af kapaciteten vil på alle høreklিনikker kræve en tilførsel af ressourcer.

2.1.1 Audiologisk Klinik, Aarhus Universitetshospital

En stor del af den audiologiske kapacitet på AUH er reserveret til varetagelse af de højt specialiserede funktioner.

Audiologisk Klinik, ØNH-afdelingen på Aarhus Universitetshospital varetager således en lang række højt specialiserede funktioner, herunder bl.a. behandlinger med Cochlear Implant¹, udredning og

¹ Cochlear Implant (CI) er et avanceret høreapparat, der giver svært hørehæmmede og døve mulighed for at opfatte lyd.

behandling af børn under 18 år samt udredning og behandling af patienter med særligt alvorlige og komplicerede høretab.

Audiologisk Klinik varetager også behandling af et begrænset antal almindeligt forekommende og ukomplicerede høretab, men man har ikke kapacitet til at behandle alle patienter.

En stor del af behandlingskapaciteten til behandling af lettere og ukomplicerede høretab har derfor igennem flere år i væsentlig grad været baseret på de private udbydere, herunder de private høreklinikker i Aarhus, der drives i samarbejde med de praktiserende ørelæger.

Aktivitet 2012 og fremadrettet

Audiologisk klinik har siden spareplanen i 2009 haft et måltal om, at man årligt skal behandle ca. 1.500 patienter med høretab, hvoraf ca. 1.000 vil være patienter med lette og ukomplicerede høretab.

Der har været en nedgang i 2012, som skyldes to forhold. For det første har kapaciteten til behandlingen af de lettere og ukomplicerede høretab været presset bl.a. på grund af et stigende patientindtag indenfor de højt specialiserede behandlinger, som følge af specialeplanen pr. 1. januar 2011. Et eksempel på at de højt specialiserede behandlinger fylder mere er, at der årligt er ca. 80-90 nye patienter, som får indopereret et cochlear implant. Disse patienter vil resten af deres liv løbende skulle have foretaget kontroller og have udskiftet processorer m.m. på Audiologisk Klinik.

For det andet skyldes det, at overlægen på Audiologisk Klinik i efteråret 2012 opsagde sin stilling. Samtidig har man haft en ubesat kursusreservelægestilling.

Det har igennem mange år været svært at rekruttere læger til at varetage de specialiserede audiologiske funktioner, hvilket har givet kapacitetsproblemer.

Men nu er der rekrutteret to nye overlæger til Audiologisk Klinik, Øre-, Næse-, og Halsafdelingen. Den ene overlæge tiltrådte pr. 1. januar 2013, mens den anden overlæge tiltræder pr. 1. marts 2013.

Aktiviteten forventes i 2013 at være stigende, som minimum tilbage på 2011-niveau, hvilket forventeligt også vil medføre kortere ventetider – afhængig af den fremtidige organisering og behandlingskapacitet i Region Midtjylland.

Venteliste og ventetid

Audiologisk Klinik har i øjeblikket en venteliste på ca. 1.100 ventende patienter, heraf er ca. de 600 patienter med lettere og ukomplicerede høretab.

På Audiologisk Klinik prioriteres patienter til højt specialiseret behandling, der ikke kan behandles andre steder i regionen meget højt. Desuden prioriteres de patienter, som får et akut eller særligt kompliceret høretab. Disse patientgrupper venter i kortest tid.

De patienter, som oplever den længste ventetid (ventetid op til 2 år), er patienter med lettere og ukomplicerede høretab eller patienter, som i forvejen har et høreapparat.

2.1.2 Høreklivkerne på Regionshospitalet Holstebro og Viborg.

Både Regionshospitalet Holstebro og Regionshospitalet Viborg oplyser, at der gode muligheder for at udvide aktiviteten inden for de bestående bygningsmæssige rammer.

Høreklinikken i Viborg vil umiddelbart kunne udvide aktiviteten 20-25 patienter mere om ugen, svarende til 1.000 patienter årligt. På lidt længere sigt op til 1.500 patienter ekstra om året. Høreklinikken i Holstebro vil også kunne udvide aktiviteten med ca. 1.000 patienter årligt.

De 2 hospitaler er kommet med et foreløbigt skøn over økonomien, der indebærer en gennemsnitspris for en hørepatient på 5-6.000 kr. ved udlevering af 2 høreapparater. Hvis man vælger de billigste høreapparater kommer udgiften ned på 4.300 kr.

Aktivitetsudvidelsen vil kræve, at der ansættes ekstra personale i form af audiologiassistenter, oto-tekniker, hørepedagog og lægesekretær.

2.2 Etablering af offentlig friklinik til høreapparatbehandling.

Region Midtjylland har efter omstillingsplanen en offentlig friklinik på Regionshospitalet Silkeborg, som varetager forskellige opgaver. f.eks. behandling af grå stær, ortopædkirurgi og søvnapnø. Friklinikken er en dagklinik, som modtager patienter, der ikke kan behandles inden for de gældende behandlingsfrister i det offentlige sundhedsvæsen. Etablering af en friklinik uden for de eksisterende høreklinikker forudsættes selvfølgelig, at der kan rekrutteres personale (audiologiassistenter, ototeknikere m.m.) til de særlige arbejdsvilkår.

2.3 Etablering af en funktion i regi af det regionale Institut for Kommunikation og Handicap (IKH)

I Region Midtjylland driver man Institut for Kommunikation og Handicap – Tale-, Høre- og Specialrådgivning, som er en institution, der løser opgaver inden for både sundhedsområdet og socialområdet til borgere med kommunikationshandicap, herunder hørepatienter. På sundhedsområdet fungerer Instituttet blandt andet som en underleverandør til de audiologiske afdelinger i henholdsvis Aarhus og Holstebro. Efter at kommunerne har overtaget mange af de lettere hørepædagogiske opgaver på socialområdet, varetager Instituttet i dag primært de højt specialiserede opgaver for kommunerne.

Instituttets opgaver vil kunne udvides til også at omfatte høreapparatbehandling i forlængelse af de øvrige sundhedsopgaver og i tæt samarbejde med Audiologisk Klinik på AUH.

2.4 Samarbejde med de kommunale hørecentre.

Der er i dag 2 kommunale hørecentre i henholdsvis Herning og Horsens, som har henholdsvis 1 og 2 års erfaring med at tilpasse og udlevere høreapparater efter henvisning fra speciallæge. Efter aftale med Region Midtjylland fortsætter de 2 centre med opgaven i de første måneder af 2013.

Der vil være mulighed for at fortsætte dette samarbejde udover den 1. april 2013 og eventuelt udvide samarbejdet til også at omfatte det kommunale hørecenter i Randers og Aarhus. De 4 kommuner er alle interesseret i dette samarbejde.

Hvis disse 4 centre skal varetage opgaven fremover, forudsætter det samarbejde med en audiologisk afdeling i Region Midtjylland. Her vil det være naturligt, at Audiologisk Klinik på Aarhus Universitetshospital samarbejder med Aarhus, Horsens og Randers kommuner. Såfremt der indgås aftale med Herning Kommune, vil det naturligt skulle ske i samarbejde med høreklubben på Regionshospitalet Holstebro.

De kommunale hørecentre i Horsens og Herning har givet et foreløbigt skøn på økonomien, der ligger på niveau med de regionale hørecentre i Viborg og Holstebro, hvilket vil sige en gennemsnitspris på ca. 6.000 kr. ved udlevering af to høreapparater.

2.5 Rammeaftale med praktiserende ørelæger om høreapparatbehandling.

Der vil formentlig kunne indgås rammeaftaler om høreapparatbehandling med nogle af de praktiserende ørelæger i Region

Midtjylland. En sådan rammeaftale betyder, at den praktiserende ørelæge må udføre høreapparatbehandling med tilpasning og udlevering af høreapparat til et bestemt antal borgere i henhold til aftalen. Det må forventes, at det først og fremmest vil være de speciallæger, der i dag er tilknyttet private høreklinikker, der vil have en interesse i en rammeaftale. Disse vil således have den letteste adgang til de nødvendige fysiske rammer og personale.

Blandt de høreklinikker, der står praktiserende ørelæger bag, kan nævnes: Hør Bedre (Holstebro, Lemvig og Ringkøbing), Ørelægernes Hørelinik ApS i Aarhus, Ørelægernes Hørecentre i Aarhus, Speciallægernes Hørelinik ApS i Aarhus, Østjyllands Hørecentre ApS i Grenaa, Ørelægernes Hørecentre Midtjylland ApS i Silkeborg, Høre- og Øre-, Næse-, Halsklinikken i Skive samt Ørelægernes Hørelinik ApS i Randers.

Prislejet for aftaler med de praktiserende ørelæger vil normalt ligge på et niveau svarende til speciallægeoverenskomsten for høreapparatbehandling på 6.911,63 kr. for behandling på 2 ører excl. ørepropper og høreapparater til ca. 4.000 kr. I den nuværende situation kan der være grundlag for at drøfte, om parterne kan blive enige om en aftale, der ligger tættere på de 2.350 kr., som er taksten for behandling på begge ører i tilskudsordningen.

2.6 Offentligt udbud til de private høreklinikker

Der er ca. 40 private høreklinikker i regionen. Heraf er der flere klinikker i regi af de praktiserende ørelæger i Herning, Holstebro, Silkeborg, Skive, Randers og Aarhus og større private høreklinikker under Audionova, Dansk Hørecentre og Hørecentrene ApS.

Det kan bemærkes, at nogle af de private høreklinikker specielt i Aarhus har en relativt stor omsætning på op til 2.000 høreapparatbehandlinger årligt.

Region Midtjylland har ikke konkrete erfaringer med udbud af høreapparatbehandling, men det er forventningen, at flere af de private høreklinikker i regionen vil have interesse i at byde på opgaven.

2.7 Det frie sygehusvalg

Det frie sygehusvalg er fortsat en mulighed for den enkelte borger for at undgå lange ventetider. Aktuelt er der kort ventetid til Sønderborg Sygehus og Sygehus Thy-Mors, ligesom der er moderat ventetid til høreklinikkerne på sygehusene i Aalborg, Esbjerg og Vejle. Det er Region Midtjylland, der skal betale for behandlingen og det sker med

afregning efter DRG-takster til ca. 10.000 kr. for et ambulat forløb med 2-3 besøg og høreapparattilpasning til begge ører. Hertil kommer udgiften til høreapparater og ørepropper.

3. Forslag til strategi på høreområdet.

På baggrund af de sonderinger, der indtil videre er foretaget på høreområdet, tegner der sig muligheder for at arbejde videre med en model, hvor der ud fra en gennemsnitspris på maksimalt 6.350 kr. for høreapparatbehandling incl. høreapparater og ørepropper gennemføres en udbygning af kapaciteten på de offentlige høreklinikker; gerne i samarbejde med Institut for Kommunikation og Handicap (IKH), kommunerne og de praktiserende ørelæger.

Det foreslås endvidere, at mulighederne for at gennemføre udbud undersøges med henblik på at afdække kapacitet og pris på det private marked for høreklinikker.

Sagen forelægges politisk, så snart der har været gennemført de endelige sonderinger med hospitalerne, IKH, de berørte kommuner, praktiserende ørelæger samt en afklaring af de udbudsmæssige forhold.

Bilag1. Oversigt over ventetider på høreapparatbehandling.

Udlevering af høreapparat (Audiologi)

Behandlingssted	Første undersøgelse	Ambulant behandling
Øre/Næse/Halsafdelingen Ambulatorium, Sønderborg, Øre/Næse/Halsafdelingen, Direktionen, Sygehus Sønderborg Opdateret 16.01.2013	8 uger	3 uger
Sygehus Thy - Mors, Region Nordjylland Thy Høreklínik overafd., Thy Øre-Næse-Hals overafd., Sygehus Thy - Mors, Region Nordjylland Opdateret 07.01.2013	9 uger	3 uger
SVS Afdeling for Øre, Næse, Hals og Audiologi, SVS Sygehusdirektion, Sydvestjysk Sygehus, Region Syd Opdateret 14.01.2013	14 uger	5 uger
Høreklínik Holstebro, Øre-Næse-Hals Afdeling, Hospitalsenheden Vest, Region Midtjylland Opdateret 11.01.2013	16 uger	
SLB Øre- Næse- Hals Afdeling (Vejle), Direktionen, Sygehus Lillebælt, Region Syddanmark Opdateret 22.01.2013	20 uger	24 uger
OUH Høreklínikken (Odense), Ouh Odense Universitetshospital, Direktionen, Odense Universitetshospita OUH Høreklínikken Amb. (Odense), OUH Høreklínikken (Odense), Ouh Odense Universitetshospital, Direkt <i>Opdateret 20.12.2012</i>	22 uger	4 uger
Gentofte Hospital, Region Hovedstaden <i>Opdateret 06.12.2012</i>	30 uger	30 uger
HI Øre, Næse og Hals Overafd., Hillerød Hospital, Hospitalerne i Nordsjælland, Region Hovedstaden Øre-næse-hals amb-afs. 0832 HI, HI Øre-næse-halsafd., amb., HI Øre, Næse og Hals Overafd., Hillerød Opdateret 18.01.2013	31 uger	31 uger
SLA Øre-Næse-Halskirurgi - Overafdeling, ØNH SLA/NAE - Ledelse, Næstved, Slagelse og Ringsted sygehus SLA Audiologisk Amb., SLA Øre-Næse-Halskirurgi - Overafdeling, ØNH SLA/NAE - Ledelse, Næstved, Slagelse	35 uger	

Udlevering af høreapparat (Audiologi)

Behandlingssted	Første undersøgelse	Ambulant behandling
Opdateret 17.01.2013 Høreklíník, Viborg, Øre-, næse- og halsafdeling, Regionshospitalet Viborg, Skive, Region Midtjylland	45 uger	3 uger
Opdateret 11.01.2013 NFS Øre-Næse-Halskirurgi - Overafdeling, ØNH, NFS- Ledelse, Nykøbing F Sygehus, Region Sjællands Syg	64 uger	6 uger
Opdateret 09.01.2013 Øre-, Næse- og Halskirurgisk Overafd. H, Aarhus Universitetshospital, Region Midtjylland	110 uger	4 uger
<i>Opdateret 15.11.2012</i> Aalborg Sygehus, Region Nordjylland Alb Audiologisk Område, Hoved- Orto-Hjertecenter, Aalborg Sygehus, Region Nordjylland		24 uger
Info: Høreklíníkken i Hjørring er midlertidig lukket Opdateret 04.01.2013		